

BIZNESI SHQIPTAR ALBANIAN BUSINESS

QËNDRA PËR KËRKIM DHE ZHVILLIM TIRANË
Anetare e Qendres Nderkombetare te Kerkimeve
per Vleresimin e Tendencave Ekonomike, Zurich

*CENTRE FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT TIRANA
A Corporate Member of the Centre for International
Research on Economic Tendency, Zurich (CIRET)*

Rezultatet e vrojtimit të
biznesit dhe konsumatorëve
Nr. 9, Mars 2004

*Business and Consumer
Survey Results
No 9, March 2004*

Në këtë numër:
Zhvillimet ne sektorin e industrise perpunuese

*In this number:
Development in manufacturing sector*

INDUSTRIA PERPUNUESE / MANUFACTURING

KLIMA E BIZNESIT

POZITIVE

BUSINESS CLIMATE

POSITIVE

KAPACITETET PRODHUESE

KAPACITETE PRODHUESE TE
MJAFTUESHME

PRODUCTION CAPACITIES

SUFFICIENT

PARASHIKIMI I PUNESIMIT

PARASHIKIM OPTIMIST

EMPLOYMENT EXPECTATION

OPTIMIST FORECAST

ÇMIMET E SHITJES

NE RRITJE

SELLING PRICES

IS INCREASED

PENGESAT AKTUALE

ENERGJIA ELEKTRIKE, FUQIA PUNTORE E
KUALIFIKUAR, KERKESA KONSUMATORE,
LEGJISLACIONI FINANCIAR

ACTUAL CONSTRAINS

*ELECTRICITY, LACK OF SKILLED
LABOUR, IMPACT OF DEMAND,
FINANCIAL LEGISLATION*

Rreth autorit

QKZH është një organizatë jo fitimprurëse dhe jo partiake e regjistruar në Gjykatën e Tiranës më 27/03/2001. Qëllimi i QKZH është kryerjave e studimeve dhe analizave ekonomike rreth zhvillimeve dhe performancës së biznesit nëpërmjet anketimeve periodike. Duke analizuar problematikat e biznesit dhe publikut dhe shpërndarjen e rezultateve, synohet të ndihmohen institucionet publike dhe komuniteti i biznesit për të përcaktuar politika më të mira që i shërbejnë përmirësimit të jetës të të gjithë qytetarëve. Nga muaji janar 2004, QKZH është pranuar anetare e Qendres Nderkombetare të Kerkimeve për Vleresimin e Tendencës Ekonomike, Zurich

Rreth këtij numri

Në këtë numër është pasqyruar situata e përgjithshme e biznesit në sektorin e industrisë perpunuese për vitin 2003, si dhe janë dhënë vleresime nga anketimi i muajit janar për këtë sektor. QKZH ka tre vite kalendarike që organizon anketime të rregullta për sektorin e industrisë perpunuese dhe të ndertimit. Vleresimi i indikatorëve, anketimi, metodologjia e aplikuar nga QKZH janë në përputhje me metodologjinë e hartuar nga Komisioni Europian dhe të rishikuara nga keshilltari i QKZH z. Franz-Josef Klein. Firmat e perzgjedhura, janë pjesë e një grupi të konsoliduar, ku për muajin janar janë kontaktuar rreth 450 firma, të shtrira në rrethet me perfaqesues për sektorin e industrisë perpunuese, si Tirane, Durres, Shkoder, Elbasan, Fier dhe Vlore. Në këtë numër është analizuar ecuria e biznesit për vitin 2003 me indikatorët perkates, ashtu dhe me pengesat me kryesore që ndeshen në këtë sektor.

About the author

CRD Tirana is an independent, non-profit and non-partisan organisation, duly registered at the Court of Tirana in 27.03.2001. The aim of CRD is to create and disseminate knowledge about economic development and business performance to help public institutions and business community to designate good policies for a better society. The CRD conducts business and consumer surveys, organises meetings and publish research results about recent business development, factors limiting production activity and future investment. From January 2004, CRD has become a corporate member of Centre for International Research on Economic Tendency Surveys, Zurich (CIRET).

About this number

In this number is given a general assessment of business situation in manufacturing sector over the 2003 year, as well as the results for the survey conducted in January 2004. CRD has three calendaric years that is organising regularly quarterly business surveys in manufacturing and construction sectors. The assessment of indicators, the survey and the methodology applied by CRD are in conformity with the recommendation of the European Commission and supervised by CRD special adviser Franz-Josef Klein. Responded firms are part of a consolidated sample of 450 firms, distributed in most representative districts of Tirana, Durres, Shkoder, Elbasan, Fier and Vlore.

Grupi i punës/Working group:

Drejtores / Director:
Mirlinda Rusi (Gajo)
Keshilltar special / Special Adviser: Franz-Josef Klein
Anëtarët e grupit / Group's members:
Albert Gajo, Rozi Poga (Beqiri), Jonida Naska

QKZH/CRD TIRANA

Adresa / Address:

Rr. "Luigj Gurakuqi",
P. 15/1, Shk. 1, Ap. 1
PO. Box 218/1 Tirana
Tel & Fax ++355 (0)4 230 445,
Mobile: ++355 (0)69 22 40 906,
E-mail qkzhtir@icc-al.org

Bank account: BIA Tirana, 19602

Emri/Name _____

Adresa/Adress _____

Tel & Fax _____

Mobile _____

E-mail _____

Numri i kopjeve/Number of copies _____

Ne kerkojme te abonohemi per:

We request subscription for:

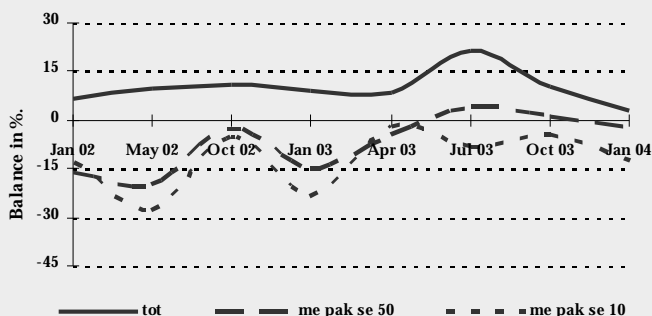
Per 20 numra/20 editions: \$ 50

Per 10 numra/10 editions: \$ 25

Zhvillimet ne sektorin e Industrise Perpunuese

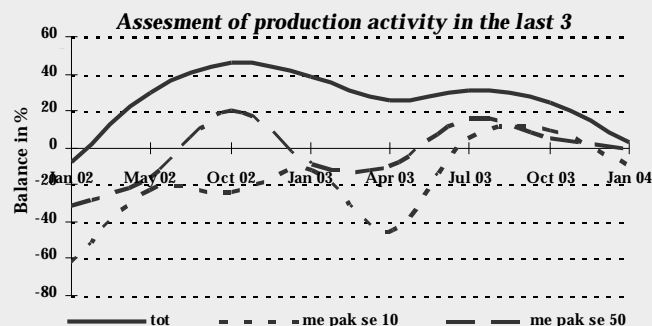
Development in manufacturing sector

FIGURA 1: Indikatori i konfidences ne Industri
Manufacture Confidence Indicator

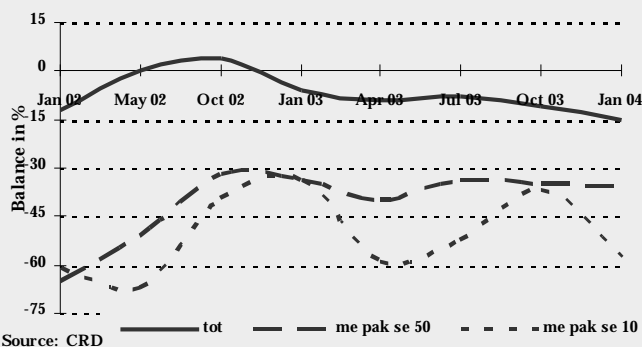
Source: CRD

FIGURA 2: Vleresimi i aktivitetit te prodhimit ne 3 muajt e kaluar
Assesment of production activity in the last 3

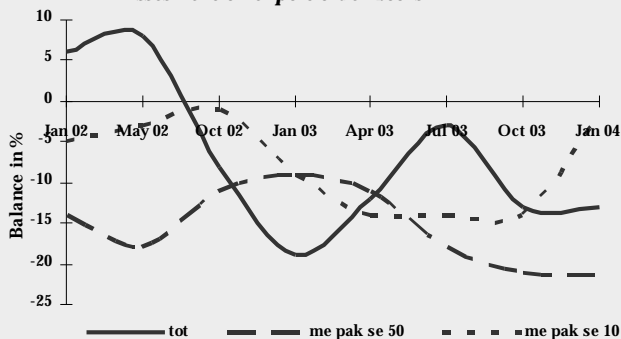
Source: CRD

FIGURA 3: Vleresimi i nivelit te kontraktiveve
Assesment of order-books

Source: CRD

FIGURA 4: Vleresimi i kontraktiveve per eksport
Assesment of export order-books

Source: CRD

Indikatori i konfidences: tregon optimizem *Confidence indicator: indicates optimism*

Indikatori i konfidences ne industrine perpunuese gjate gjithë periudhes 2003 tregon optimizmin e firmave per zhvillimin e biznesit te tyre. Kjo duket qarte nga vlerat pozitive ne figuren 1 per cdo tremujor, si dhe per muajin janar 2004, ku rritja eshte 3 pike. Tek firmat me me pak se 10 punonjes ky indikator luhetet ne vlera te vogla negative per te gjithë vitin 2003 dhe ne fillimet e 2004 indikator i konfidences eshte ne vleren prej -12 pike.

Vleresimi i aktivitetit te prodhimit: pozitiv *Assesment of production activity: positive*

Aktiviteti i prodhimit per tremujorin e kaluar ka patur vlera pozitive ne te gjithë periudhat e anketuara ne vitin 2003 (shiko figuren 2), si dhe nje vlere pozitive por me te ulet ne fillim te 2004 me 3 pike. Duke krahasuar figuren 1 dhe figuren 2 eshte interesant fakti se treguesi i konfidences per tetorin 2003 ka qene pozitiv ne vleren e 10 pikeve dhe treguesi i vleresimit te aktivitetit te prodhimit te periudhes se pare te 2004 ka rritje 3 pike (koresponduesi i tetorit) eshte vleresuar pozitivisht, gje qe konfirmojne saktesine e informacioit dhe te tendences si dhe lidhjen reciproke te tyre. Ky vleresim per ndermarrjet me me pak se 10 punonjes si dhe ato me me pak se 50 punonjes mbetet pjeserisht negativ per vitin 2003 dhe ne fillimet e 2004, perkatesisht me vleren -10 pike e -1 pike, ndersa per firmat e medha tendenca eshte pozitive.

Niveli i kontraktiveve: mbetet negativ *Assesment of order-books: remains negative*

Kontratat jane te vleresuara negativisht per tere periudhen e vitit 2003 (shiko figuren 3) dhe muajin janar 2004 me -15 pike. Kjo tregon se biznesi ne Shqiperi e ka te veshtire te punoje si me kontrata afat shkurtra ashtu edhe afat gjata. Kjo dukuri eshte vene re dhe nga pergjigjet e vete biznesmeneve gjate anketimit; tipar ky me karakteristik per firmat me me pak se 10 punonjes, te cilat kane vlera negative per vitin 2003 dhe fillimin e 2004 (vlera mesatare te balances -50 pike). Po kete tendence paraqesin edhe firmat me me pak se 50 punonjes, por me te vogel, ne vlere me -35 pike. Firmat e medha ne shume raste e kane te paevitueshme hartimin e kontratave si per periudha afat gjate te kontraktimit, ashtu dhe sasise se madhe te produktit. Kontraktimet per eksport jane per gjithë vitin 2003 thellesisht negative dhe per fillimin e 2004 mbetet ne vlera negative (shiko figuren 4). Nga vleresimet e ketij indikator i del edhe nje here ne dukje se sektori industrial akoma nuk eshte i afte te perballoje sfidat ne tregun nderkombetar.

FIGURA 5: Vleresimi i produkteve te gatshme

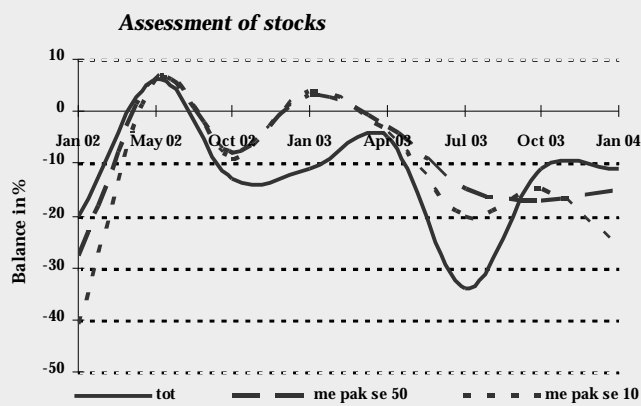

FIGURA 6: Vleresimi i cmimeve te shitjes

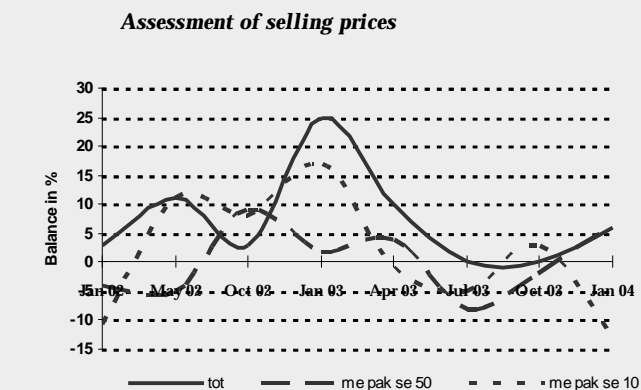

FIGURA 7: Parashikimi i punesimit

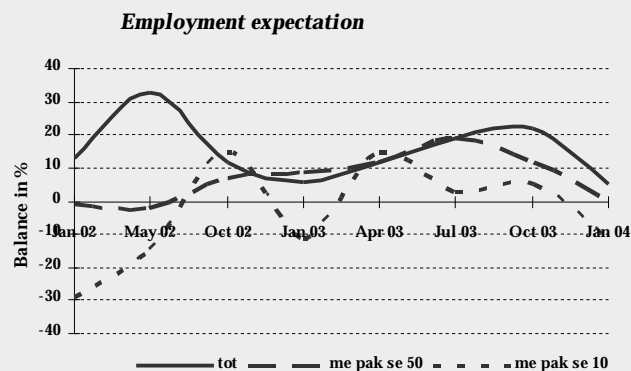
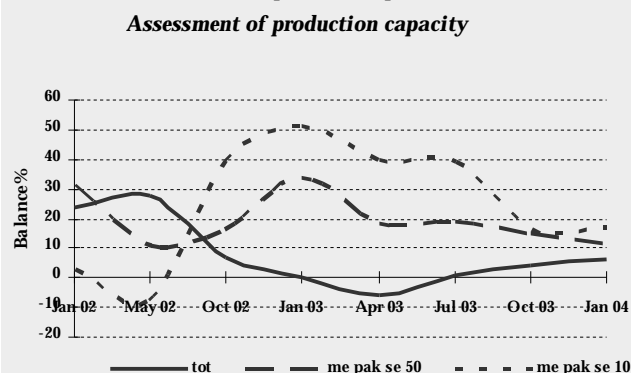

FIGURA 8: Vleresimi i kapaciteteve prodhuese

Produktet e gatshme: ne ulje

Stocks: decreasing

Vleresimi i produktit te gatshem mbetet ne vlera negative si per vitin 2003 ashtu edhe ne fillimin e 2004 me - 11 pike. Kjo tregon se firmat ne pergjithesi jane te pasigurta ne rritjen e prodhimit dhe te gjendjes se produktit te gatshem te tyre, per rjedhoje ne korrik te 2003 (figura 5) ky tregues kap nje vlere te larte negative prej -35 pikesh. Ketu gershetohen dy faktore, ai sezonal dhe ai i lartpermendur. Per te gjitha grupet e firmave (te ndara sipas madhesis) te intervistuar ne lidhje me gjendjen e produktit te gatshem evidentohet i njeiti problem.

Vleresimi i cmimeve te shitjes: ne rritje

Assesment of selling prices: increasing

Duke analizuar vitin 2003 per periudhen e gjashtemujorit te pare, firmat kane rritur cmimet ne menyre te sigurte (shiko figuren 6). Ndersa ne gjashtemujorin e dyte, si rezultat i procesit te korrektimit te tregut, ato kane mbetur te pandryshuara, duke ruajtur nivelet e rritjes se gjashtemujorit te pare. Sic shikohet ne grafik rritja e cmimeve te shitjes eshte shkaktuar nga firmat e medha dhe eshte pasuar nga firmat me me pak se 10 punonjes dhe ato me me pak se 50 punonjes, por per gjysmen e dyte te vitit, grupet e fundit per gjashte mujorin e dyte te vitit kane korrektuar tregun, duke ulur cmimet ndjeshem per te rritur volumin e shitjeve.

Parashikimi i punesimit : optimist

Employment expectation: optimist

Ky tregues per te gjithe vitin 2003 dhe fillimet e 2004 ka vlera pozitive. Ky tregues eshte parashikues dhe si i tille percjell direkt sentimentin e drejtuesve per kete pyetje dhe kjo justifikon si vleren e larte pozitive te tij (shih figuren 7), ashtu edhe deshiren e tyre si per te rritur prodhimin dhe per te mbajtur njerezit ne pune. Po te analizojme fenomenin me ne detaje, shikohet se firmat me me pak se 50 punonjes jane me realiste ne kete parashikim, pasi ato jane me fleksibel ne treg, si dhe me te ekspozuara kundrejt riskut te falimentimit, ndersa firmat e medha e kane me te veshtire te shkurtojne personelin e tyre.

Kapacitetet prodhuese: te mjaftueshme

Assesment of production capacity: Sufficient

Vleresimi i kapaciteteve te prodhimit per 2003, ka qene per gjashtemujorin e pare ne vlera jo te mjaftueshme dhe per te dytin ne vlera te mjaftueshme. Per 2004, mbetet ne vlera te mjaftueshme (shih figuren 8) ku ky tregues eshte 6 pike. Nga figurat nxirret perfundimi se firmat e me me pak se 50 punonjes punojne nen kapacitetet e tyre prodhuese dhe ato kane kapacitete per te perballuar nje volum pune me te madh. Gjithashtu kjo te le te kuptosh se firmat e medha, kane nje ndikim kryesor ne sektor.

Prodhimi ne muaj: mbulohe me 7 muaj pune
Production in months: seven months

Gjate vitit 2003 dhe ne muajin janar 2004 kemi nje mesatare rreth 7 muaj pune (shiko figuren 9) qe mesatarisht drejtuesit e ndermarrjeve deklarojne se e mbulojne me pune. Kjo tendence eshte e njejte si per firmat e vogla dhe ato te medha. Firmat ne pergjithesi, por vecanerisht ato te medha, nuk arrijne te mbulohe me pune per gjithe vitin pasi ato duket se jane ne fillimet e konsolidimit te tyre dhe investimet afatgjata jane parashikuar per kapacitete me te medha se kapacitet qe ato kane vene ne funksionim aktualisht. Ndera per firmat e vogla, mos realizimi i kontratave ben qe ato te punojne me kapacitet jo te plote.

Shfrytezimi i kapaciteteve: shfrytezohen rreth 58%

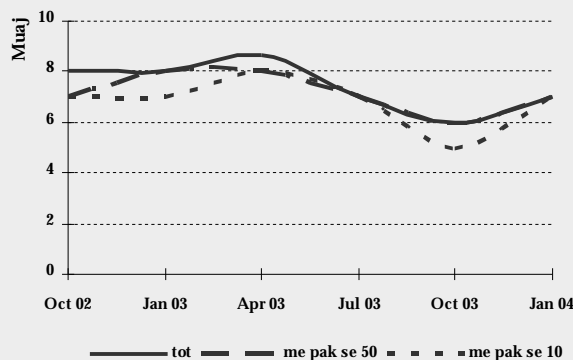
Capacity utilization: is utilized about 58 %

Nepermjet treguesit te shfrytezimit te kapaciteteve prodhuese ne perqindje, vleresohet edhe nje here tendenca e rritjes ose jo e prodhimit. Nga figura 10 shikohet se per periudhen e vitit 2003, si dhe ne majin janar 2004 firmat kane punuar perafersisht me rreth 58 % te kapacitetit te tyre prodhuese. Kjo tregon se ato kane mundesi te shtojne me shume prodhimin, por pengesat dhe faktore te tjere makro ekonomike, si p.sh kerkesa e ulet e tregut, kane bere qe ata te mbeten ne kuota relativisht te uleta prodhimi dhe per rrjedhoje ne mos shfrytezim te kapaciteteve prodhuese. Kjo tendence verehet per te gjithe grupimet e firmave sipas madhesis (shiko figurat 11 dhe 12).

Nga krahasimi i te tre figurave 10,11,12, mund te nxirret konkluzioni se shfrytezimi i kapaciteteve prodhuese eshte ne perpjestim te drejte me madhesine e firmes, domethene sa me e madhe te jete firma prodhuese aq me shume i shfrytezon ajo kapacitetet prodhuese dhe e kunderta. Nga figura shikohet se firmat me te punesuar deri ne 50 punonjes kane shfrytezuar rreth 52-54% te kapaciteteve prodhuese, ndersa ato mikro me deri ne 10 punonjes shfrytezojne 46-49% te kapaciteteve te tyre prodhuese.

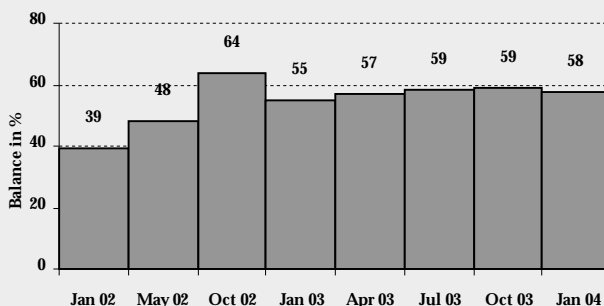
Renia e shfrytezimit te kapaciteteve prodhuese te firmat e te gjitha madhesisve konfirmon edhe nje here se gjate 3-mujorit te fundit te vitit 2003 duhet te kemi nje renie ne aktivitetet e industrise se perpunimit, e shprehur kjo edhe ne indikatorin e aktivitetit te prodhimit (figura 2) dhe nivelet e kontraktiveve (figura 3).

FIGURA 9: Vleresimi i nivelit te prodhimit ne muaj
Assessment of months of production

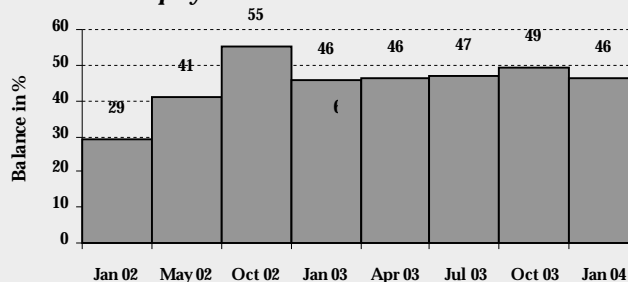
Source: CRD

FIGURA 10: Shfrytezimi i kapaciteteve prodhuese
Capacity utilisation

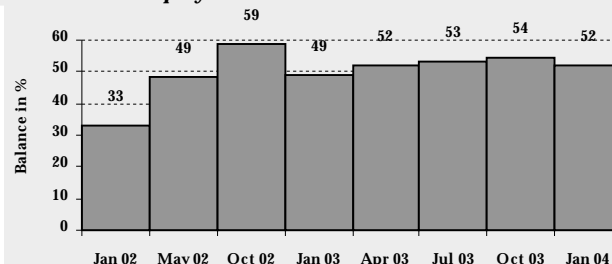
Source: CRD

FIGURA 12: Shfrytezimi i kapaciteteve prodhuese per ndermarrjet me me pak se 10 puntore
Capacity utilisation for firms with less than 10 employees

Source: CRD

FIGURA 11: Shfrytezimi i kapaciteteve prodhuese per ndermarrjet me me pak se 50 punonjes
Capacity utilisation for firms with less than 50 employees

Source: CRD

Pengesat ne sektorin e industrise perpunuese

Constrains within manufacturing sector

Energjia elektrike mbetet faktori kryesor kufizues

Electricity remains the main constrain factor

Mungesa e energjise elektrike mbetet nje nga pengesat e vleresuara nga te gjitha industrialistet per periudhen e 2003, me gjithse se ajo ka nje tendence renie per dy periudha brenda 2003. Kjo renie mendohet te jete e influencuar nga faktori sezonal pasi duke pare vleren per janarin 2004 kemi nje rritje me 72 pike (shiko figuren 13), gje qe e rreshton kete pengese nga me te lartat. Ky problem ne kete sektor mbetet i vleresuar nga te gjitha grupimet e firmave, pra si mikrot (qe e ndiejne dhe me shume, shiko figuren 14), te voglat ashtu dhe te medhate.

FIGURA 13: Ndikimi i mungesave te energjise elektrike

The impact of shortages on electricity

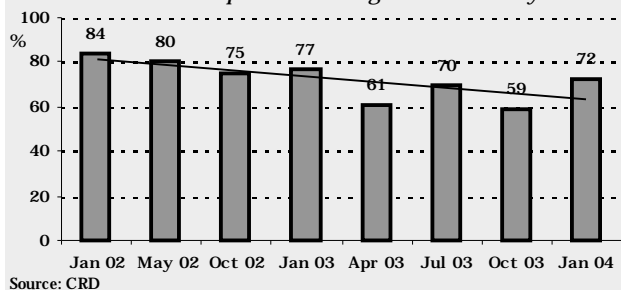

FIGURA 14: Ndikimi i mungesave te energjise elektrik per ndermarrjet me me pak se 50 punonjes

The impact of shortages on electricity for firms with less than 50 employees

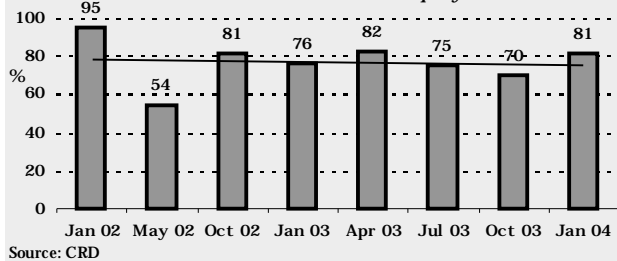
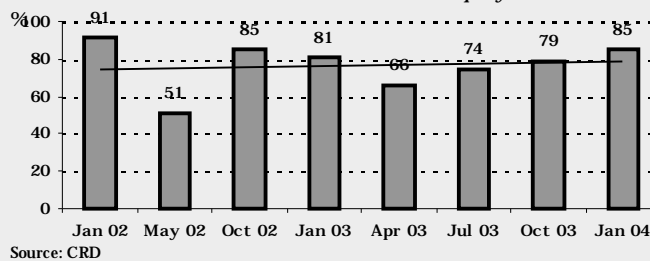

FIGURA 15: Ndikimi i mungesave te energjise elektrike per ndermarrjet me me pak se 10 punonjes

The impact of shortages on electricity for firms with less than 10 employees

Mungesa e fuqise punetore te kualifikuar: ndikimi i saj po rritet

Lack of skilled labour: The impact is increasing

Ndikimi i mungeses se fuqise punetore te kualifikuar po ndihet cdo dite e me shume si pengese ne sektorin e industrise perpunuese. Ky sinjal duhet vleresuar pozitivisht, pasi tregon qe firmat po rrisin nivelin e teknologjise dhe si rrjedhim dhe kerkesat e tyre per cilesi prodhimi dhe fuqie punetore te kualifikuar po vine ne rritje. Kjo duket direkt ne fig 16 ne krahasimin e tere periudhes vjetore 2003, ku industrialistet ne ndryshim nga periudhat e meparshme e theksojne tani si pengese.

FIGURA 16: Ndikimi mungeses se fuqise punetore te kualifikuar

The impact of lack of skilled labour

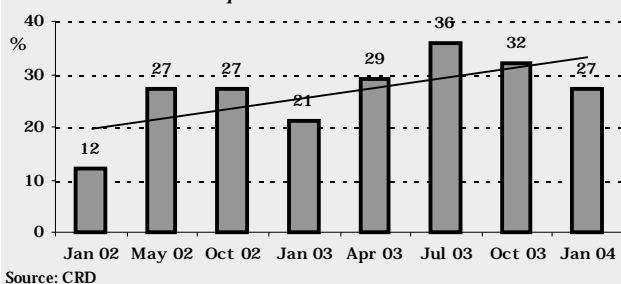

FIGURA 17: Ndikimi mungeses se fuqise punetore te kualifikuar per ndermarrjet me me pak se 50 punonjes

The impact of lack of skilled labour for firms with less than 50 employees

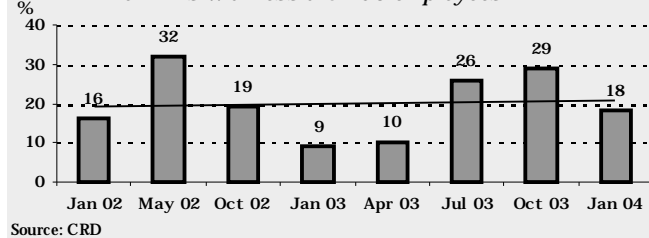
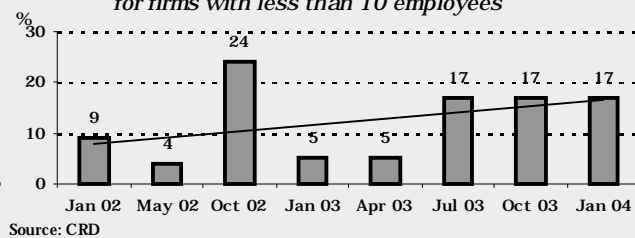

FIGURA 18: Ndikimi mungeses se fuqise punetore te kualifikuar per ndermarrjet me me pak se 10 punonjes

The impact of lack of skilled labour for firms with less than 10 employees

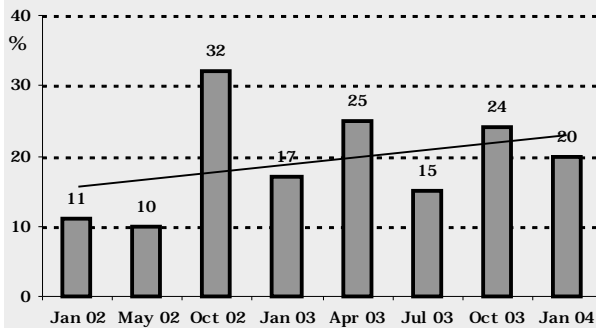

Ndikimi i kerkeses konsumatore si pengese eshte rritur

The impact of demand as a constrain is increased

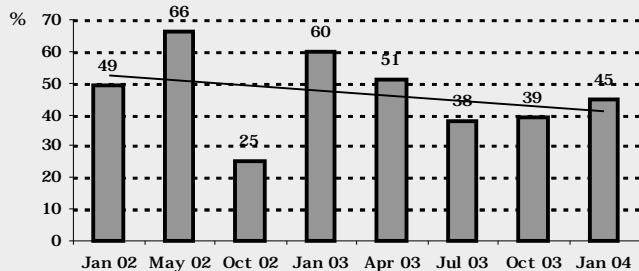
Ndikimi i kerkeses konsumatore eshte nje nga treguesit me te rendesishem te performances se ekonomise, si rrjedhim edhe te sektorit te industrise, pasi lidhet direkt me volumin e prodhimit si dhe fuqine blerese te popullates. Vihet re qe kjo pengese eshte ne vlera te larta per periudhen nje vjecare te 2003, sidomos per ndermarrjet me deri ne 10 te punesuar, ku mesatarja e saj vjetore eshte 70 pike dhe po ne vlera te larta mbetet dhe per fillimin e vitit 2004, 72 pike (shiko figuren 21).

FIGURA 19: Ndikimi i kerkeses
The impact of demand

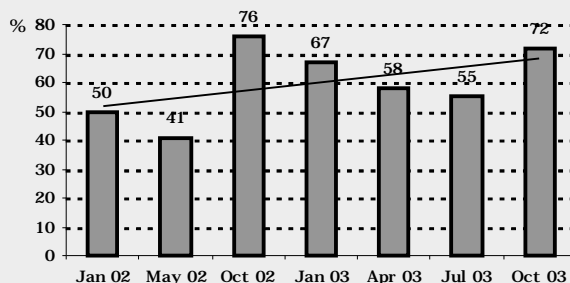
Source: CRD

FIGURA 20: Ndikimi i kerkeses per ndermarrjet me me pak se 50 punonjes
The impact of demand for firms with less than 50 employees

Source: CRD

FIGURA 21: Ndikimi i kerkeses per ndermarrjet me me pak se 10 punonjes
The impact of demand for firms with less than 10 employees

Source: CRD

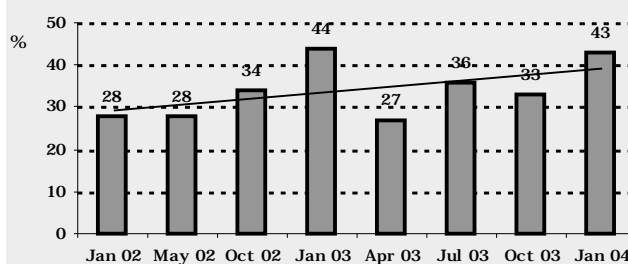
Infrastruktura mbetet problem

Infrastructure remains as a problem

Ndikimi i mungeses se infrastruktures vazhdon te jete si nje pengese e konsiderueshme per prodhimin. Nga figura 22 shikohet se per vitin 2003 ajo ka vlere mesatare 38 pike ndersa ne fillimin e 2004 kap vlere pak me te larte, 43 pike. Ne te gjithe spektrin e ndermarrjeve verehet kjo pengese.

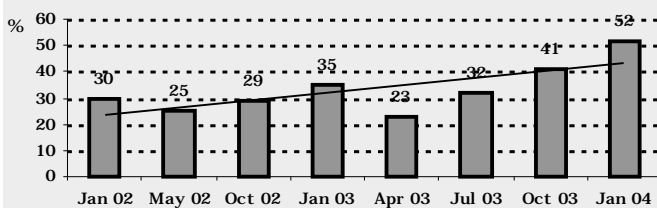
Kjo lloj pengese parashikohet te jete per nje periudhe afatgjate pasi infrastruktura do kohe qe te eliminohet si faktor penges.

FIGURA 22: Ndikimi i mungeses se infrastruktures
The impact of lack of infrastructure

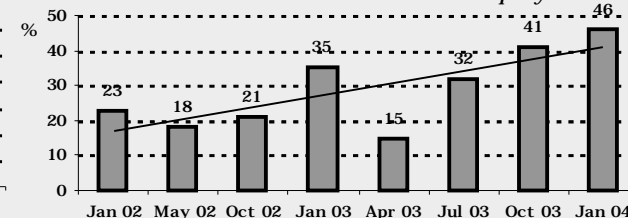
Source: CRD

FIGURA 23: Ndikimi i mungeses se infrastruktures per ndermarrjet me me pak se 50 punonjes
The impact of lack of infrastructure for firms with less than 50 employees

Source: CRD

FIGURA 24: Ndikimi i mungeses se infrastruktures per ndermarrjet me me pak se 10 punonjes
The impact of lack of infrastructure for firms with less than 10 employees

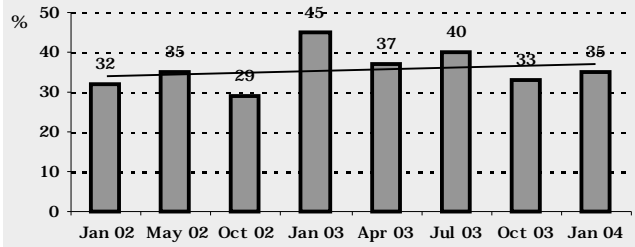

Source: CRD

Legjislacioni financiar mbetet ne vlera te njejta
Financial legislation has the same impact

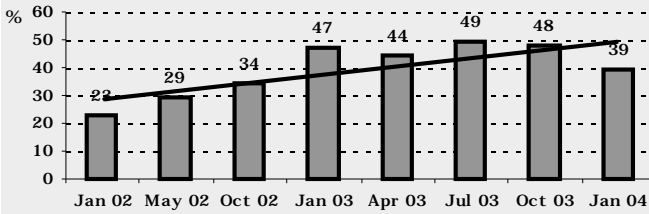
Legjislacioni financiar eshte nje pengese komplekse per firmat ne sektorin e industrise pasi cdo pjese e legjislacionit ka impakte te vecanta ne to. Keq zbatimimi apo mos interpretimi i sakte, vecanerisht ne aspektin e taksave dhe tatimeve krijon pengesa artificiale te rrezikshme tek firmat. Gjate 2003 shikohet ne figuren 25 qe kjo pengese eshte ne vleren 40 pike dhe per janarin e 2004 mbetet ne vleren 35 pike. Nga grafiket 26 dhe 27 shikohet qe vuajteset me te medha te kesaj pengese jane firmat me me pak se 10 punonjes si dhe ato me deri ne 50 punonjes, respektivisht me nje mesatare vjetore per 2003 mbi 55 pike dhe 47 pike.

FIGURA 25: Ndikimi i legjislacionit financiar
The impact of financial legislation

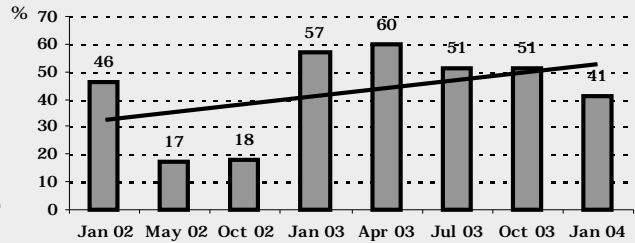
Source: CRD

FIGURE 26: Ndikimi i legjislacionit financiar per ndermarrjet me me pak se 50 punonjes
The impact of financial legislation for firms less than 50 employees

Source: CRD

FIGURA 27: Ndikimi i legjislacionit financiar per ndermarrjet me me pak se 10 punonjes
The impact of financial legislation for firms with less than 10 employees

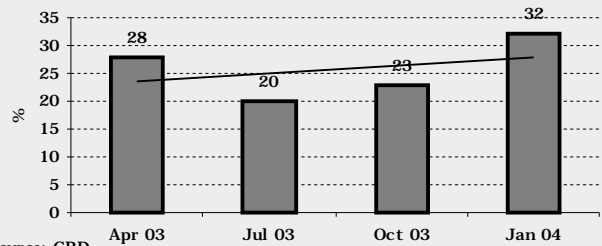

Source: CRD

Korrupsioni mbetet pengese serioze
Corruption remains a serious constrain

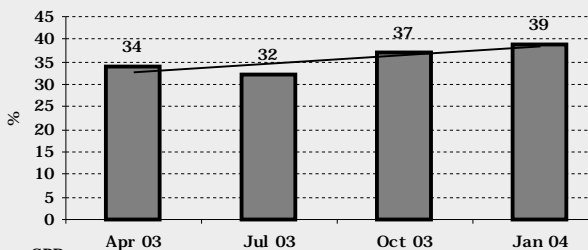
Korrupsioni ka nje ndikim te madh negativ ne sektorin prodhues pasi ai ndikon ne uljen apo pengimin e aktiviteteve formale. Gjate 2003 ky tregues eshte luhatur ne vlera nga 20 deri ne 28 pike. Sam e te vogla qe jane ndermarrjet aq me shume i ndiejne ato kete faktor kufizues per procesin e tyre te prodhimit.

FIGURA 28: Ndikimi i korrupsionit
The impact of corruption

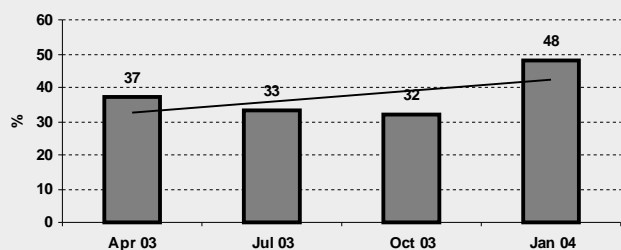
Source: CRD

FIGURA 29: Ndikimi i korrupsionit per ndermarrjet me me pak se 50 punonjes
The impact of corruption for firms with less than 50 employees

Source: CRD

FIGURA 30: Ndikimi i korrupsionit per ndermarrjet me me pak se 10 punonjes
The impact of corruption for firms with less than 10 employees

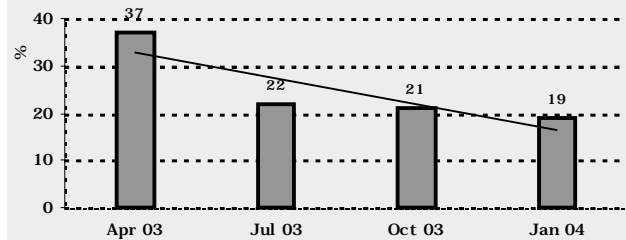
Source: CRD

Ndikimi i tregut te zi: ne vlera te larta edhe ne janar 2004

The impact of black market: in high values on January 2004

Tregu i zi ka qene per gjithë vitin 2003 nje faktor pengues per te gjitha firmat, megjithese me tendence te lehte ne renie. Firmat vazhdojne ta pohojne edhe per janarin e 2004 ndikimin negative qe ka tregu i zi ne procesin e tyre te prodhimit. Ai demton vecanerisht firmat me te punesuar deri ne 50 punonjesh dhe akoma me shume ato me me pak se 10 punonjesh.

FIGURA 31: Ndikimi i tregut te zi
The impact of black market

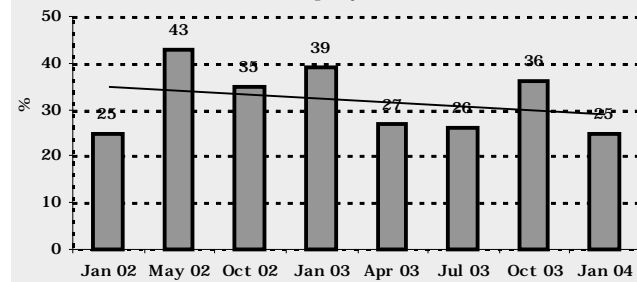

Source: CRD

Veshtiresite financiare jane te medha
Financial constrains remains a real problem

Anketimet e kryera kane vene ne dukje se industria perpunuese perballet me veshtiresi financiare. Duke analizuar kete tregues pergjate vitit 2003 verehet zvogelimi i vleres se ketij treguesi per periudhen e fundit 9 mujore por ne fillimet e 2004 kemi rritjen e tij me 24 pike (shiko figuren 34). Kjo eshte teper e evidente tek firmat me me pak se 10 punonjesh. Per periudhen e 2003 ky tregues ka patur vlera shume te larta per kete grup firmash, mbi 33 pike (shiko figuren 36), gje qe edhe nje here deshmon se ato jane te pa perkrahuara ne bizneset e tyre vecanerisht nga institucionet financiare.

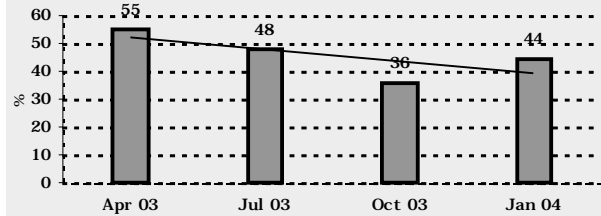
FIGURA 35: Veshtiresite financiare per ndermarrjet me me pak se 50 punonjesh
Financial constrains for firms with less than 50 employees

Source: CRD

FIGURA 32: Ndikimi i tregut te zi per ndermarrjet me me pak se 50 punonjesh

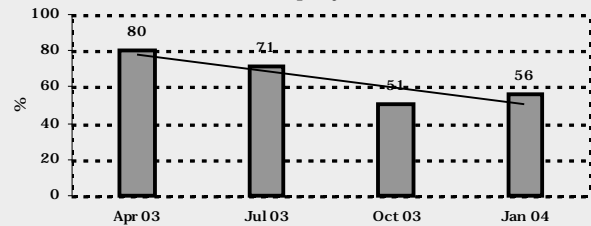
The impact of black market for firms with less than 50 employees

Source: CRD

FIGURA 33: Ndikimi i tregut te zi per ndermarrjet me me pak se 10 punonjesh

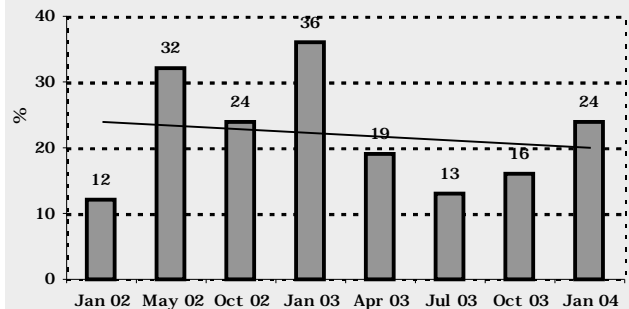
The impact of black market for firms with less than 10 employees

Source: CRD

FIGURA 34: Veshtiresite financiare

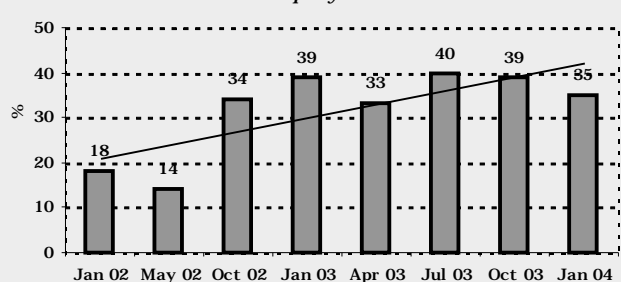
Financial constrains

Source: CRD

FIGURA 36: Veshtiresite financiare per ndermarrjet me me pak se 10 punonjesh

Financial constrains for firms with less than 10 employees

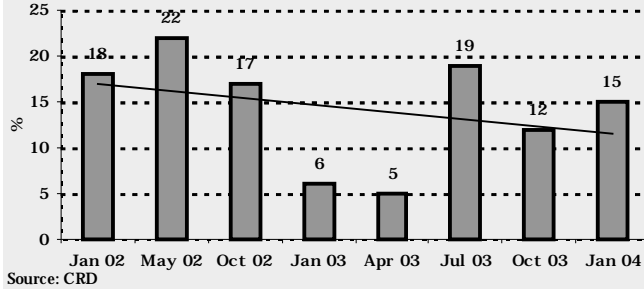
Source: CRD

Mungesa e pajisjeve te pershtatshme: ndikim ne rritje

Lack of appropriate equipments: the impact is increasing

Ne fillimet e studimit te ecurise se biznesit ne vendin tone industrialistet nuk e ndjenin mungesen e pajisjeve te pershtatshme dhe nuk e vleresonin shume si faktor pengues ne procesin e tyre te prodhimit. Me kalimin e viteve shikohet nje ndryshim i konsiderueshem ne vleresimin e ketij treguesi. Ne vitet 2002 - 2003 mungesa e pajisjeve te pershtatshme perben nje pengese ne rritje, gje qe tregon se biznesi dhe vecanerisht ai i madh kerkon tani teknologji me bashkohore. Kjo tendence duket qarte nga figura 37.

FIGURA 38: Mungesa e paisjeve te pershtatshme per ndermarrjet me me pak se 50 punonjes
Lack of appropriate equipments for firms with less than 50 employees

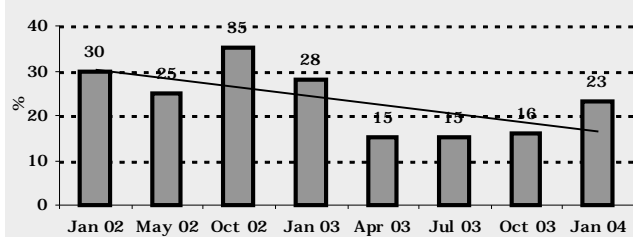
Source: CRD

Veshtiresi per te siguruar kredi

Difficulties in obtaining credits

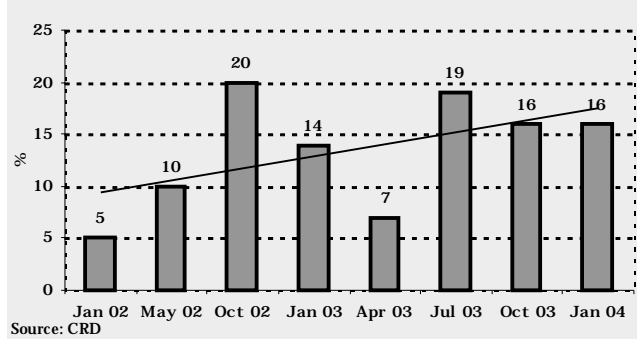
Nga anketimi i zhvilluar ne muajin janar 2004, shikohet se jane rritur disi veshtiresite e firmave per te siguruar kredi, krahasuar kjo me periudhen e tetor 2003. Kjo rritje duket se eshte me e theksuar per firmat qe kane te punesuar deri ne 50 punonjes, faktor i cili eshte vleresuar nga 23 % e te intervistuarve, nga 16 % qe ka gene ne tetor te vitit 2003.

FIGURA 41: Veshtiresite per te siguruar kredi per ndermarrjet me me pak se 50 punonjes
Difficulties in obtaining credit for firms with less than 50 employees

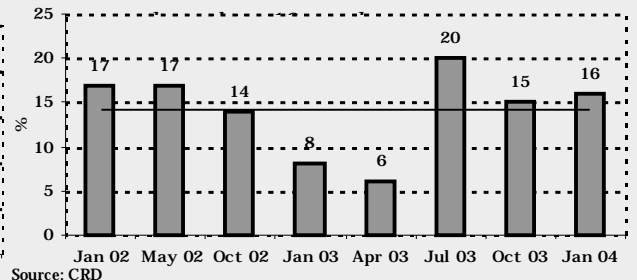
Source: CRD

FIGURA 37: Mungesa e paisjeve te pershtatshme
Lack of appropriate equipments

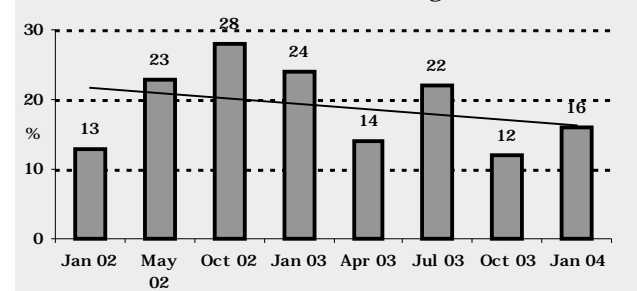
Source: CRD

FIGURA 39: Mungesa e paisjeve te pershtatshme per ndermarrjet me me pak se 10 punonjes
Lack of appropriate equipments for firms with less than 10 employees

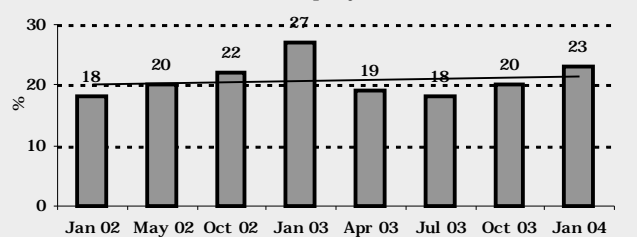
Source: CRD

FIGURA 40: Veshtiresite per te siguruar kredi
Difficulties in obtaining credit

Source: CRD

FIGURA 42: Veshtiresite per te siguruar kredi per ndermarrjet me me pak se 10 punonjes
Difficulties in obtaining credit for firms with less than employees

Source: CRD

Buletini nr. 1	<i>Bulletin no. 1</i>
Vleresimi i sektorit industrial	<i>Assessment of the manufacturing sector</i>
Buletini nr. 2	<i>Bulletin no. 2</i>
Vleresimi i sektorit te ndertimit	<i>Assessment of construction sector</i>
Buletini nr. 3	<i>Bulletin no. 3</i>
Vleresimi i sektorit industrial	<i>Assessment of the manufacturing sector</i>
Buletini nr.4	<i>Bulletin no. 4</i>
Vleresimi i besueshmerise se biznesit	<i>Assessment of the business confidence</i>
Buletini nr. 5	<i>Bulletin no. 5</i>
Vleresimi i aktivitetit te tregtise dhe sherbimeve	<i>Assessment of the trade and financial activity</i>
financiare	<i>Bulletin no. 6</i>
Buletini nr. 6	<i>Assessment of business activity for Micro enterprises</i>
Vleresimi i aktivitetit te mikro ndermarrjeve	<i>activity</i>
Buletini nr.7	<i>Bulletin no.7</i>
Vleresime te sektorit te industrise dhe te ndertimit	<i>Assesment of manufacturing and construction</i>
Buletini nr.8	<i>sectors</i>
Zhvillimet ne sektorin e ndertimit	<i>Bulletin no.8</i>
	<i>Development in construction sector</i>

Liber:

Albert Gajo: Shqiperia Demokraci ne Deficit - Analize e zhvillimeve ekonomike, politike dhe institucionale Botim i QKZH, Tirane 2001

Lista e studimeve

Vleresimi i veshitresive te biznesit ne sektorin e industrise – Shtator 2001, financuar nga UNIDO/UNDP

Vleresimi i ndikimit te NVM ne rritjen ekonomike ne Shqiperi: 1997 – 2000 – dhjetor 2002, financuar nga SEED/ETI

Vleresimi i aktivitetit te mikro-ndermarrjeve ne zonat periferike – gusht 2003, financuar nga Banka Boterore

Vleresimi e pengesave administrative ne sektrin e ndertimit – maj 2003, financuar nga SEED/Shoqata e ndertuesve te Shqiperise

Mbeshtetja e jashtme per NVM dhe roli i Agjensive Rajonale te Zhvillimit – Shtator 2003, financed by Chemonics International Inc./USAID

Veshtrim kritik mbi hartimin dhe zbatimin e programit te shpenzimeve buxhetore ne Shqiperi: 1994-2002 - tetor 2003, financuar nga MSI/USAID

Integrimi i rinise ne tregun e punes: Pengesat dhe Veshitresite – qershor 2003, financuar nga Fondacioni per Shoqerine e Hapur (Fondacioni Soros)

Nxitja e zhvillimit te sektorit privat: Vleresimi i veshitresive dhe ndikimit te aktivitetit informal ne sektorin e sherbimeve – gusht 2003, financuar nga Partners/USAID

Opinionet dhe Qendrimi i Qytetareve per Reformen Arsimore ne Shqiperi - tetor 2003, financuar nga fondacioni per Shoqerine e Hapur (Fondacioni Soros)

SHQIPËRIA DEMOKRACI NË DEFICIËT

*Analizë e zhvillimeve ekonomike,
politike dhe institucionale*

ALBERT GAJO

Botim i Qendrës
për Kërkim dhe Zhvillim

INTRA-BALKAN CONSULTANT, Sh.p.k.

Intra-Balkan Consultant sh.p.k. (IBC) ofron konsulence financiare dhe juridike për institucionet publike dhe private. IBC është veçanërisht e specializuar për kryerjen e analizave në fushën e zhvillimit të tregjeve dhe aktiviteteve të veçanta, përcaktimin e rreziqeve, studimin e kërkesës konsumatore për produkte apo shërbime të veçanta në Shqipëri dhe më gjërë, si dhe ndikimin e sistemit fiskal mbi aktivitetin e biznesit.

Ne jemi të sigurtë se do të japim alternativën më të mirë për biznesin tuaj.

Intra-Balkan Consultant Ltd (IBC) provides financial and legal consultancy service for public and private institutions. IBC is especially specialised for market research, risks appraisal, analysis of consumer demand for goods and services in Albania and other countries as well as the impact of fiscal legislation to businesses.

We are sure that we will give you the best solution for your business activity.

Riprodhimi i pjesshem ose i plote i ketij botimi autorizohet ne kushtet e citimit te plote te burimit te informacionit dhe nje kopje te dergohet prane QKZH.

Part or full reproduction of this publishing permitted only if source is stated and copy is sent to the CRD